- misinformation, bluff;
- modification of the purpose.

NATO's Strategic Concept 2010 "Active Participation, Modern Defense" presents NATO's three most important tasks – collective defense, crisis management and security through cooperation.

NATO pays special attention to assistance:

- in carrying out democratic reforms;
- modernizing defense institutions to make them transparent and accountable;
- developing the capacity of Partner countries' armed forces to work with NATO forces;
- cope with natural disasters;
- in the development of scientific and technical cooperation.

Modern means of implementing strategic approaches and the strategic concept of the NATO bloc, as well as the benefits of joining NATO for Ukraine, emphasize the need for a transition to cosmopolitan thinking and legal application in the context of modern political and economical changes and the COVID-19 pandemic.

Key words: NATO, Euro-Atlantic integration, war strategy, international cooperation, cosmopolitan thinking.

DOI: 10.36695/2219-5521.4.2020.65

УДК 343.54(477)(094.4)

В.В. ГАЛЬЦОВА

*Вікторія Володимирівна Гальцова, кандидат юридичних наук, доцент Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого**

ORCID: 0000-0002-0700-427X

ДО ПИТАННЯ ПРО КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВУ ОХОРОНУ СІМ'Ї, ПРАВ ТА ІНТЕРЕСІВ НЕПОВНОЛІТНІХ У ЧИННОМУ КК УКРАЇНИ

Постановка наукової проблеми. Кримінальні правопорушення проти сім'ї, прав та інтересів неповнолітніх поміщені законодавцем у різних розділах Особливої частини Кримінального кодексу України (далі – КК) та з огляду на це мають різні родові об'єкти. Отже, аналіз існуючої системи Особливої частини КК України свідчить про те, що суспільні відносини у сфері сім'ї, прав та інтересів неповнолітніх дотепер не охороняються кримінальним законодавством у якості самостійного родового об'єкта. Такий підхід законодавця уявляється нам недосконалим, оскільки вважаємо, що суспільні відносини, які *забезпечують нормальний розвиток та функціонування сім'ї, прав та інтересів неповнолітніх*, мають свої суттєві, притаманні їм істотні і специфічні риси і тому є відносно самостійними і потребують комплексної кримінально-правової охорони у якості самостійного родового об'єкта. У зв'язку із вказаним вище вважаємо, що необхідна переоцінка законодавця щодо кримінально-правової охорони сім'ї, прав та інтересів неповнолітніх у системі норм Особливої частини КК.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми кримінально-правової охорони кримінальних правопорушень проти сім'ї, прав та інтересів неповнолітніх досліджували такі учені, як О.І. Белова «Кримінально-правова характеристика системи злочинів проти сім'ї та неповнолітніх»; С.М. Морозюк «Кримінально-правова характеристика злочинів проти інтересів сім'ї та підопічних (ст. ст. 164–169 КК України)»; Д.П. Євтеєва «До питання про рівні кримінально-правового забезпечення охорони сім'ї, дітей та підопічних в Україні»; О.М. Сікан «Стан та перспективи кримінально-правової охорони сім'ї в законодавстві України» та ін.

Метою статті є дослідження сучасного стану кримінально-правової охорони сім'ї, прав, інтересів неповнолітніх в нормах Особливої частини КК та на цій підставі запропонувати шляхи удосконалення чинного кримінального законодавства.

Виклад основного матеріалу. Сім'я є важливим соціальним і правовим інститутом держави та суспільства, оскільки відіграє одну із ключових ролей у житті кожної людини. Соціологи справедливо стверджують, що тільки сім'я здійснює винятково важливі функції, які не в змозі виконати ніякі інші суспільні структури. Саме сім'ї відводиться вирішальна роль у вихованні, формуванні та розвитку дитини як особистості.

У цілому держава здійснює широке коло заходів щодо захисту сім'ї, її членів та дітей. Наприклад, ст. 51 Конституції України проголошує, що сім'я, дитинство, материнство і батьківство охороняються державою. Крім Основного Закону держави в Україні були прийняті й інші закони та нормативні акти щодо захисту членів сім'ї та неповнолітніх. Зокрема, «Про попередження насильства в сім'ї», «Про охорону дитинства», «Рік дитини», «Рік сім'ї» та ін. Як вбачається, держава в цілому забезпечує захист сім'ї, прав та інтересів неповнолітніх, але вирішення цієї вельми важливої проблеми, на нашу думку, потребує не тільки урегулювання

нормами сімейного та інших регулятивних галузей права, а й належної кримінально-правової охорони цих суспільних відносин.

Необхідно зазначити, що у Кримінальному кодексі 1960 р. містилася низка норм за посягання на сім'ю, права та інтереси неповнолітніх, але вони були поміщені законодавцем у різних розділах Особливої частини КК та відповідно мали різні родові об'єкти. Прийняття Кримінального кодексу України 2001 р. (далі – КК), який замінив КК України 1960 р., було зумовлено тим, що останній, хоча і зазнавав останнім часом значних змін і доповнень, проте перестав відповідати реаліям, які склалися в Україні, а саме: 1) мав низку серйозних прогалин; 2) за період свого існування зазнав (особливо в останні роки) численних і не завжди обґрунтованих змін і доповнень, що порушили його цілісність і системність; 3) не враховував міжнародні зобов'язання України у зв'язку з вступом її до Ради Європи і приєднанням до низки міжнародно-правових договорів у сфері боротьби зі злочинністю; 4) перелік і зміст кримінально-правових заборон вимагали перегляду; 5) відповідно до сучасних вимог і міжнародних стандартів потребувала вдосконалення система покарань тощо¹.

Отже, після набуття чинності КК 2001 р. в Особливій частині КК кримінальні правопорушення проти сім'ї, прав та інтересів неповнолітніх, також як і у КК 1960 р., поміщені законодавцем у різних розділах КК. Наприклад, «Домашнє насильство» (ст. 126¹ КК) міститься у розділі II «Кримінальні правопорушення проти життя та здоров'я особи»; «Експлуатація дітей» (ст. 150 КК), «Примушування до шлюбу» (ст. 151² КК), «Використання малолітньої дитини для заняття жебрацтвом» (ст. 150¹ КК) включені законодавцем у розділ III «Кримінальні правопорушення проти честі, волі та гідності особи»; «Статеві зносини з особою, яка не досягла шістнадцятирічного віку» (ст. 155 КК), «Розбещення неповнолітніх» (ст. 156 КК) у розділ IV «Кримінальні правопорушення проти статеві свободи та статеві недоторканності»; «Ухилення від сплати аліментів на утримання дітей» (ст. 164 КК), «Злісне невиконання обов'язків по догляду за дитиною або за особою, щодо якої встановлена опіка або піклування» (ст. 166 КК), «Ухилення від сплати коштів на утримання непрацездатних батьків» (ст. 165 КК), «Зловживання опікунськими правами» (ст. 167 КК), «Розголошення таємниці усиновлення (удочеріння)» (ст. 168 КК), «Незаконні дії щодо усиновлення (удочеріння)» (ст. 169 КК) – у розділ V «Кримінальні правопорушення проти виборчих, трудових та інших особистих прав і свобод людини і громадянина»; «Втягнення неповнолітніх у злочинну діяльність» (ст. 304 КК) у розділ XII «Кримінальні правопорушення проти громадського порядку та моральності»; «Спонукування неповнолітніх до застосування допінгу» (ст. 323 КК), «Схиляння неповнолітніх до вживання одурманюючих засобів» (ст. 324 КК) відповідно у розділ XIII «Кримінальні правопорушення у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів та інші злочини проти здоров'я населення». З огляду на це, зазначені кримінальні правопорушення мають абсолютно різні родові об'єкти. Зокрема, ними є суспільні відносини, що забезпечують: життя або здоров'я особи (ст. 126¹ КК); честь, волю або гідність особи (ст. ст. 150; 150¹; 151² КК); статеву свободу та статеву недоторканність (ст. ст. 155, 156 КК); виборчі, трудові та інші особисті права і свободи людини і громадянина (ст. ст. 164–169 КК); громадський порядок та моральність (ст. 304 КК); обіг наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів (здоров'я населення) (ст. ст. 323, 324 КК). Такий підхід уявляється нам недосконалим, оскільки ним не забезпечується необхідний кримінально-правовий захист сім'ї та неповнолітніх, адже *de facto*, ми вважаємо, що шкода заподіюється суспільним відносинам у сфері сімейних відносин, а також відносинам, які забезпечують права та інтереси неповнолітніх.

Як свідчить аналіз кримінального законодавства, в Україні останніми роками законодавцем здійснювалося удосконалення лише окремих кримінально-правових норм, які передбачають відповідальність за посягання на сім'ю та неповнолітніх. Але жодного разу ним не проводилася систематизація кримінальних правопорушень проти сім'ї та неповнолітніх у структурі Особливої частини КК України з урахуванням їх однорідності чи тотожності суспільних відносин та на цій підставі мають бути поміщені у єдиний розділ і визнати, що усі вони мають один родовий об'єкт. Не зважаючи на обґрунтовані пропозиції, які неодноразово висловлювалися науковцями кримінального права, відповідна систематизація кримінальних правопорушень проти сім'ї та неповнолітніх злочинів дотепер не отримала свого відображення в нормах Особливої частини КК України.

Безумовно, питання щодо об'єкта кримінального правопорушення були і залишаються одними з найбільш суперечливих та дискусійних. Об'єкт кримінального правопорушення визначає як соціальну, так і юридичну сутність об'єктивних і суб'єктивних ознак кримінального правопорушення, дозволяє встановити межі дії кримінально-правової норми, правильно кваліфікувати суспільно небезпечні діяння² та правильно вирішити низку інших досить важливих теоретичних і практичних питань: установити особливості конструкції складу злочину, обсяг і зміст об'єктивної й суб'єктивної сторони кримінального правопорушення, має велике значення для вирішення питань призначення покарання³.

Але особливу роль має родовий об'єкт кримінального правопорушення, на який покладається не менш важлива системно-визначальна функція як критерій систематизації Особливої частини закону про кримінальну відповідальність. Нагадаємо, що під родовим (груповим) об'єктом прийнято розуміти об'єкт, яким охоплюється певне коло суспільних відносин, однорідних або тотожних за своєю соціальною сутністю і які внаслідок цього охороняються єдиним комплексом взаємозалежних кримінально-правових норм⁴. Таким чином, родовий об'єкт являє собою менш високий (усереднений) порівняно з загальним об'єктом рівень узагальнення охоронюваних кримінальним законом суспільних відносин, становить його частину й співвідноситься з ним як частина із цілим. Групувати суспільні відносини слід не довільно, а на підставі об'єктивно існуючих критеріїв, які зумовлюють їх однорідність або тотожність.

Слід також зазначити, що родовий об'єкт: а) дозволяє класифікувати за певними групами злочини й кримінально-правові норми, які встановлюють відповідальність за їх вчинення; б) забезпечує з'ясування характеру суспільної небезпечності злочинних діянь; в) лежить в основі систематизації Особливої частини КК, яка являє собою всю сукупність кримінально-правових норм і закріплених у них складів злочинів і дає можливість розташувати весь законодавчий і нормативний матеріал кримінального права в певній системі, підпорядкованій єдиному об'єктивному критерію⁵.

У цілому систематизацію кримінальних правопорушень, як указував відомий російський учений-криміналіст Ю.І. Ляпунов, слід розуміти широко. На його думку, систематизація має два рівні – більш високий, що стосується поділу злочинів і відповідних кримінально-правових норм на розділи й розміщення їх у певній послідовності, і другий – формування класифікаційних підгруп усередині кожної з відповідних груп (розділ)⁶. Саме родовий, видовий і безпосередній об'єкти, як справедливо стверджував Я.М. Брайнін, повинні розглядатися як підстава систематизації злочинів і відповідних кримінально-правових норм⁷.

Тому учені справедливо стверджують, що норми Особливої частини КК України мають бути розміщені у кримінальному законі за певною системою та в певній послідовності⁸. У філософії при дослідженні питань, пов'язаних із застосуванням категорії «система», пропонують розуміти її як цілісну множину взаємопов'язаних елементів⁹. Визначена сутність доповнюється формальними побудовами, що чітко описують певні особливості тієї чи іншої системи¹⁰, зокрема, правової. Зазначене співвідношення сутності та форми є характерним для побудови системи кримінального права України, зокрема, його Особливої частини. В основі цієї системи закладено її розподіл залежно від родових об'єктів злочинів. У окремі розділи об'єднуються норми, що передбачають відповідальність за злочини, які посягають на один і той самий родовий об'єкт.

Аналіз чинного КК України доводить, що кримінальні правопорушення проти сім'ї, прав та інтересів неповнолітніх розпорошені по різних розділах Особливої частини. Тим самим порушено загальноприйнятий принцип побудови певної системи та певної послідовності. З погляду чинного права (*de lege lata*) вважаємо, що суспільні відносини, які забезпечують нормальний розвиток і функціонування сім'ї, є родовим об'єктом досліджуваних кримінальних правопорушень. У підтримку нашої точки зору свідчить й те, що сімейні відносини утворюють самостійну сферу суспільного життя, у якому складаються сімейні правовідносини (відносини в сфері сім'ї й виховання неповнолітніх) та є самостійним видом відносин, що мають свою власну структуру зі своїми особливостями, а саме: 1) суб'єкт; 2) предмет; 3) зміст (сутність).

Особливий суб'єктний склад відносин, якими є винятково члени сім'ї: чоловік, дружина, батько, мати, діти, бабуся, дід, онуки, брати або сестри й інші родичі. Що стосується різних державних органів, наприклад, реєстрації актів цивільного стану, органів опіки й піклування, суду тощо, то зазначені органи можуть тільки брати участь у виникненні, зміні або припиненні сімейних прав і обов'язків, але ніколи не стають суб'єктами сімейних відносин. Предметом зазначених відносин є юридичний факт, тобто йдеться про дію, що відбувається на підставі власного волевиявлення особи, яка бажає виникнення, зміни або припинення сімейних правовідносин. Наприклад, реєстрація фактів шлюбу, народження дитини, усиновлення (удочеріння), розірвання шлюбу й ін.¹¹ Зміст сімейних відносин становлять взаємні права та обов'язки суб'єктів сімейних відносин.

Є всі підстави вважати, що сім'я, неповнолітні (діти), сімейні відносини – це єдиний блок суспільних відносин, вони знаходяться у непорушній єдності, взаємопов'язані між собою та доповнюють один одне. Сімейні відносини, з точки зору аксіологічного підходу як соціальна цінність, мають особливе значення для держави, суспільства та особистості за умови, що ці відносини ґрунтуються на любові, турботі, взаєморозумінні, вірності, повазі, взаємопідтримці, щирості, довірі, гармонії, взаємній відповідальності та ін. Зазначені риси, на яких має будуватися сім'я, фахівці називають сімейними цінностями, вони є важливими для ефективної життєдіяльності сім'ї, виступають основою, на якій вона існує. Тому всебічний правовий захист державою сім'ї, членів родини та дітей має важливе значення для забезпечення міцності та стабільності сімейних відносин і сприяє виконанню сім'єю важливих функцій, особливо щодо виховання дітей.

Отже, є всі підстави вважати, що сім'я як специфічне соціально-правове утворення має особливе призначення і функції для неповнолітніх та держави, потребує особливої і спеціальної кримінально-правової охорони від суспільно небезпечних посягань. Тому така сфера суспільних відносин, що складається у сфері сім'ї та її членів, прав та інтересів дітей, хоча і регламентується нормами конституційного, цивільного та сімейного права, але потребує саме комплексного кримінально-правового захисту від суспільно небезпечних посягань. Це пов'язано із виконанням сім'єю надзвичайно важливих функцій – вихованням дітей, а також з тим, що діти внаслідок їх фізичної та розумової незрілості потребують спеціальної охорони з боку держави. Тільки у цьому випадку вони будуть виступати як дієвий засіб забезпечення ефективності реалізації норм сімейного, цивільного та адміністративного законодавства України при вчиненні суспільно небезпечних діянь щодо членів родини та неповнолітніх.

Ми неодноразово вказували на необхідність виокремлення норм, що посягають на сім'ю, права та інтереси дітей і розміщення їх у самостійному розділі Особливої частини КК України¹², оскільки ці злочини посягають на одну і ту ж цільну та відносно відокремлену групу суспільних відносин – відносин у сфері сім'ї і виховання дітей, прав та їх інтересів. У порядку порівняння вкажемо на позитивне рішення цієї проблеми в багатьох зарубіжних країнах, кримінальне законодавство яких містить самостійні розділи, у нормах яких встановлюється кримінальна відповідальність за посягання на сім'ю і на права та інтереси дітей.

Наприклад, КК Казахстану – глава 2, розділ «Злочини проти сім'ї та неповнолітніх», КК Білорусі – розділ VII, глава «Злочини проти укладу сімейних відносин та інтересів неповнолітніх», КК РФ – розділ II, гла-

ва 20 «Злочини проти сім'ї та неповнолітніх», КК Іспанії – розділ XII «Злочини проти сімейних відносин», КК Франції – Книга 2, глава VII «Про посягання на неповнолітніх осіб та сім'ю», КК ФРН – розділ 12 «Злочинні діяння проти громадянського стану, шлюбу та сім'ї», КК Швеції – глава 7 «Злочини проти сім'ї», кримінальне законодавство Норвегії – частина 2, глава 20 «Злочини, пов'язані з сімейними відносинами», КК Польщі – глава XXVI «Злочини проти сім'ї та опіки», КК Республіки Болгарії – глава 4 «Злочини проти шлюбу, сім'ї та молоді» та ін.

Висновки. На підставі цього пропонуємо виокремити кримінальні правопорушення проти сім'ї, прав та інтересів неповнолітніх в окремий і самостійний розділ під назвою «Кримінальні правопорушення проти сім'ї та неповнолітніх», до якого слід віднести: «Домашнє насильство» (ст. 126¹ КК); «Експлуатація дітей» (ст. 150 КК); «Використання малолітньої дитини для заняття жебрацтвом» (ст. 150¹ КК); «Примушування до шлюбу» (ст. 151² КК); «Ухилення від сплати аліментів на утримання дітей» (ст. 164 КК); «Ухилення від сплати коштів на утримання непрацездатних батьків» (ст. 165 КК); «Злісне невиконання обов'язків по догляду за дитиною або за особою, щодо якої встановлена опіка або піклування» (ст. 166 КК); «Зловживання опікунськими правами» (ст. 167 КК); «Розголошення таємниці усиновлення (удочеріння)» (ст. 168 КК); «Незаконні дії щодо усиновлення (удочеріння)» (ст. 169 КК); «Втягнення неповнолітніх у злочинну діяльність» (ст. 304 КК). У подальшому можлива поява й інших суспільно небезпечних діянь, які посягають на сімейні відносини, права та інтереси неповнолітніх.

Виокремлення шляхом систематизації кримінальних правопорушень проти сім'ї, прав та інтересів неповнолітніх у самостійну групу норм має важливе теоретичне і практичне значення, оскільки надасть можливість не тільки упорядкувати дану сукупність кримінальних правопорушень і розглядати їх як певну логічно узгоджену систему, а й визначити найбільш суттєві риси (ознаки) їм притаманні та за якими вони відрізняються від інших кримінальних правопорушень. Таким чином, буде здійснено необхідний комплексний кримінально-правовий захист сім'ї, прав та інтересів дітей у самостійному розділі Особливої частини КК, в якому встановлювалась би кримінальна відповідальність за вчинення суспільно небезпечних посягань, що заподіюють шкоду даним відносинам. На нашу думку, таке рішення законодавця, безумовно, забезпечило б:

- виконання завдань, які зазначені у ч. 1 ст. 1 КК;
- надало б можливість повної цілісної оцінки суспільної небезпечності вказаних кримінальних правопорушень;
- актуалізувало кримінально-правову боротьбу з ними;
- орієнтувало би судову практику на правильне, відповідно до його дійсного змісту, застосування кримінального закону.

¹ Сташис В. Основні новели нового Кримінального кодексу України. *Вісник Академії правових наук України*. Харків : Право, 2003. № 2–3 (33–34). С. 612–626.

² Таций В.Я. Объект и предмет преступления в советском уголовном праве. Харьков: Высш. шк., 1988. С. 115.

³ Фролов Е.А. Спорные вопросы общего учения об объекте преступления. *Сборник ученых трудов СЮИ*. 1969. Вып. 10. С. 184.

⁴ Там само. С. 85.

⁵ Кримінальне право України: Загальна частина: підручник / Ю.В. Баулін, В.І. Борисов, В.І. Тютюгін та ін.; за ред. В.В. Сташиса, В.Я. Тація. 4-е вид., переробл. і допов. Харків: Право, 2010. С. 106.

⁶ Ляпунов Ю.И., Мшвениерадзе П.Я. Основы систематизации норм Особенной части уголовного права. *Правоведение*. 1985. № 3. С. 26.

⁷ Брайнин Я.М. Уголовная ответственность и ее основание в советском уголовном праве. Москва: Юридическая литература, 1963. С. 106.

⁸ Зеленецкий В.С. Количественный подход к характеристике структурных элементов Особенной части Уголовного кодекса Украины. Харьков: Восточнорегиональный центр гуманитарно-образовательных инициатив, 2001. С. 3.

⁹ Философская энциклопедия. Москва: Сов. энцикл., 1970. Т. 5. С. 19.

¹⁰ Там само.

¹¹ Ромовська З.В. Українське сімейне право: підручник. Київ: Правова єдність, 2009. С. 43–56.

¹² Див.: Кримінальна відповідальність за розголошення таємниці усиновлення (удочеріння) та незаконні дії щодо усиновлення (удочеріння): аналіз складів злочинів, Харків, Право, 2015. 248 с.; Проблеми вдосконалення кримінально-правової охорони сім'ї, прав та інтересів неповнолітніх. *Бюлетень Міністерства юстиції*. 2013. № 9. С. 106–112.

Резюме

Гальцова В.В. До питання про кримінально-правову охорону сім'ї, прав та інтересів неповнолітніх у чинному КК України.

У статті досліджуються кримінальні правопорушення проти сім'ї, прав та інтересів неповнолітніх та їх місце у нормах Особливої частини КК України.

Зазначається, що кримінальні правопорушення проти сім'ї та неповнолітніх поміщені законодавцем у різних розділах Особливої КК та мають свої родові об'єкти. Такий підхід уявляється недосконалим, оскільки не забезпечується необхідний кримінально-правовий захист сім'ї та неповнолітніх. Доводиться, що фактично шкода заподіюється суспільним відносинам у сфері сімейних відносин, а також відносинам, які забезпечують права та інтереси неповнолітніх. Указується, що дотепер законодавцем не проводилася систематизація кримінальних правопорушень проти сім'ї та неповнолітніх у системі норм Особливої частини КК України на підставі їх однорідності чи тотожності суспільних відносин. Пропонуються шляхи вирішення цієї проблеми.

Ключові слова: кримінально-правова охорона, родовий об'єкт, систематизація, кримінальні правопорушення проти сім'ї та неповнолітніх.

Резюме

Гальцова В.В. К вопросу уголовно-правовой защите семьи, прав и интересов несовершеннолетних в действующем Уголовном кодексе Украины.

В статье исследуются уголовные правонарушения против семьи, прав и интересов несовершеннолетних в нормах Особенной части Уголовного кодекса Украины.

Указывается, что эти уголовные правонарушения помещены законодателем в различных разделах Особенной части Уголовного кодекса и имеют разные родовые объекты. Такой подход законодателя является несовершенным, поскольку не обеспечивает надлежащую уголовно-правовую защиту семьи и несовершеннолетних. Доказывается, что в данных уголовных правонарушениях вред причиняется общественным отношениям в сфере семейных отношений и несовершеннолетним. Акцентируется, что законодатель не систематизировал эти уголовные правонарушения в структуре Особенной части Уголовного кодекса Украины, исходя из их однородности или тождественности общественных отношений.

Ключевые слова: уголовно-правовая охрана, родовый объект, систематизация, уголовные правонарушения против семьи и несовершеннолетних.

Summary

Victoria Haltsova. On Legal Protection of Family, the Rights and Interests of Minors in the Current Penal Code of Ukraine.

The article looks into current state of legal protection of family, the rights and interests of minors within provisions of the Penal Code Special Part. It is noted that after the Penal Code 2001 Special Part took effect the legislator placed criminal offences against family, the rights and interests of minors in different Penal Code sections with different generic objects, same as the Penal Code 1960. Such an approach is defined as inappropriate as it doesn't ensure required level of legal protection of family and minors, as social relationships in terms of family relations are *defacto* at stake including relationships that ensure the rights and interests of minors. The article draws attention to the fact that the Ukrainian legislator recently has only improved some legal provisions that criminalise infringement of family and minors, the legislator however has never systematised criminal offences against family and minors within the Penal Code Special Part based on uniformity (similarity) of social relationships. The article quotes substantiated proposals repeatedly made by scientists in criminal law in which they say that criminal offences against family and minors have still not been systematised in the provisions of the Penal Code Special Part. The article gives arguments that family relations create an independent social life area in which legal relations are established (relations within family and raising minors) and represent an independent kind of relations with own structure and specificities. The article provides evidence that family, minors (children), family relations represent a single bloc of social relationships, the social relationships being united, interconnected and mutually reinforcing each other. In terms of axiological approach family relations as social value have particular importance for the state, society and person providing that the relations are based on love, care, understanding, loyalty, respect, support, sincerity, trust, harmony, responsibility, etc. The author defends necessity of integral legal protection of family, the rights and interests of minors in an independent section of the Penal Code Special Part which would criminalise socially dangerous infringements that harm above relationships.

Key words: legal protection, generic object, systematising, criminal offences against family and minors.

DOI: 10.36695/2219-5521.4.2020.66

УДК 343.851

Ю.О. ГЛОМБ

Юрій Олександрович Гломб, суддя Рівненського окружного адміністративного суду, аспірант Київського університету права НАН України*

ORCID: 0000-0001-8258-1168

ПОПЕРЕДЖУЮЧИЙ МЕХАНІЗМ У ПРИЗМІ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА СТ. 384 КК УКРАЇНИ (ВВЕДЕННЯ В ОМАНУ СУДУ АБО ІНШОГО УПОВНОВАЖЕНОГО ОРГАНУ)

Постановка проблеми. Поступова реалізація Україною державної концепції вступу до Європейського Союзу, її політичний курс останнім часом суттєво наближають вітчизняне кримінальне законодавство до європейських цінностей. У всьому світі законодавство містить статті щодо кримінальної відповідальності за завідомо невірні свідчення – лжесвідчення. Але перш ніж карати, треба попередити особу щодо караності відповідно кримінального кодексу України та виду правопорушення. Не всі громадяни юридично обізнані (на відміну від судових експертів) та свідомо незалежні (наприклад, свідки або потерпілі). Особі (перекла-

© Ю.О. Гломб, 2020

* **Yuriy Glomb**, Judge of Rivne District Administrative Court, Postgraduate student of Kyiv University of Law of the NAS of Ukraine